

disminuït amb els segles— no es pot descriure: es descobreix per contaminació quan es troben el llibre i el lector. Què ha impedit fins ara que *Tirant lo Blanc* i els lectors es trobin? Aquest drama no s'explica només pel drama de la llengua en què la novella va ésser escrita (les llengües en què es van narrar les històries originals del Cid, de Beowulf, de Roland o de Peredur són menys desxifrables per al lector comú dels nostres dies i tot i amb això aquests herois estan més vius que no Tirant), sinó, sobretot, pel drama d'un gènere: les novel·les de cavalleria. Un tòpic ensenya que Cervantes les va muntar. La solitària mà d'un manc va poder perpetrar un genocidi tan nombrós? Les havia condemnades l'Església, i perseguides per la Inquisició, molts escriptors les van vituperar i finalment la societat les va oblidar: quin temor va inspirar aquesta conjura? He llegit només uns quants llibres de cavalleria (on llegir aquests centenars de títols catalogats per Pascual de Gayangos i Henry Thomas?) i penso que va ésser la por del món oficial a la imaginació, que és l'enemiga natural del dogma i l'origen de tota rebel·lió. En un moment d'apogeu de la cultura escolàstica, de tancada ortodòxia, la fantasia dels autors de cavalleria degué resultar insubmissa, subversiva la seva visió lliure i sense capçanes de la realitat, agosarats els seus deliris, in-

quietants les seves criatures fantàstiques, els seus apetits diabòlics. En la matança de les novel·les de cavalleria va caure Tirant i per la inèrcia del costum i el pes de la tradició encara no ha estat ressuscitat, vestit amb la seva armadura blanca, muntat en el seu cavall i llançat a la caça del lector, desgreuja. Però més important que esbrinar la raó de l'oblit en què ha viscut aquesta novella és d'arrabassar-la a les catacumbes acadèmiques i sotmetre-la a la prova definitiva del carrer. ¿S'esmicolarà en sortir a la llum, com aquests fòssils que els museus conserven amb substàncies químiques? No, perquè aquest llibre no és una curiositat arqueològica sinó una ficció moderna.